

TEM ajankohtaista

Kaasujaosto

29.9.2023

Tarja Virkkunen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ajankohtaista EU-sääntelyssä

Ajankohtaista EU-sääntelyä, aloitteita

Yleinen
tuoteturvallisuusasetus
GPSR(EU) 2023/988
(TEM)

NIS2 –direktiivi
(EU/2022/2555)
(LVM)

Critical Raw Material
Act, asetusehdotus
COM(2023)160
(TEM)

EU:n akkuasetus
(EU) 2023/1542(YM)

EU:n koneasetus
(EU) 2023/1230
(STM/TEM)

CER-direktiivi
(EU/2022/2557)
(SM)

Net zero Industry Act
Asetusehdotus
COM(2023)161
(TEM)

EU:n
ekosuunnitteluasetus-
ehdotus (COM(2022) 142
final)
(TEM/YM)

SMEI
pääasetusehdotus
COM(2022)461+
Omnibus-direktiiviehdotus
(TEM)

Tekoälyasetus-
ehdotus AI
COM/2021/206
(TEM)

EU:n
Tullireformipaketti
(asetusehdotus
(COM(2023) 258
final); (VM)

EU:n
rakennustuote-
asetusehdotus
(YM)

Kyberresilienssi-
asetus CRA,
ehdotus
COM(2022)454
(LVM)

REACH-asetus,
(EU) 1907/2006
Muutosehdotus
loppuvuodesta
(STM)

CLP-asetus,
(EU) 1272/2008
muutosehdotus
(STM)

Kansallinen toimeenpano - Meneillään olevia hankkeita

Turvauhkien huomioiminen kemikaaliturvallisuuslaissa

- **Turvauhka-ajattelu puuttuu kemikaalialan säädöksistä**
 - Parantaa securityn ohella myös safety –turvallisuutta
 - Annettaisiin kansallisista syistä.
- **Rajaus!**
 - Riskiperusteisuus; laajuus & kemikaalin ominaisuudet
 - Riskinarviointityökalu
- **HE oli lausuntokierroksella touko-kesäkuussa 2022.**
- **Asetusvalmistelu:**
 - Turvauhkakriittisten kemikaalien rajaus.
 - Päivitetään samalla myös turvallisuusvaatimusasetus ja valvonta-asetus turvauhkanäkökulmalla.
- **Aikataulu: HE-valmisteluun otettu lisää aikaa.**
 - Mm. huomioitava EU:n resilienssiin ja kyberturvallisuuteen liittyvien direktiivien täytäntöönpano.
- **Siirtynyt tälle hallituskaudelle.**

Yleinen tuoteturvallisuusasetus, GPSR

- Yleinen tuoteturvallisuusasetus (EU) 2023/988, GPSR) on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä (linkki: [asetus](#)) tuli voimaan kesäkuussa 2023 ja on suoraan sovellettavaa jäsenvaltioissa 13.12.2024 lukien.
- Yhteistyö sidosryhmä- ja viranomaistaustaverkostossa jatkuu
- Kansallinen täytäntöönpano käynnissä
- Täytäntöönpanotarpeita mm.
 - Kansalliseen lainsäädäntöön edellytettjä muutoksia mm. viranomaisten toimivaltuuksista, päällekkäisyyksien ja ristiriitaisuuksien poistamiseksi, kielivaatimuksista ja seuraamuksista säättäminen
 - Muita ei-lainsäädäntöä edellyttäviä täytäntöönpanotarpeita

CER Direktiivi (EU/2022/2557)

- **Annettu 14.12.2022, voimaan 17.1.2023, implementoitava 17.10.2024 mennessä.**
- Koskee yhteiskunnan kriittisiä toimijoita
- Pyrkii vahvistamaan kriittisten toimijoiden ja toimintojen häiriönsietokykyä ja tehostamaan viranomaisten välistä koordinaatiota ja yhteistyötä EU:ssa, jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden sisällä. Komission rooli turvallisuustoimijana.
- Seuraus turvallisuusympäristön muutoksista sekä pitkällä (sisämarkkinoiden toimintavarmuus) että lyhyellä (COVID, Ukraina) aikavälillä.
- Sektorit: energia, liikenne, pankkiala, rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurit, terveys, juomavesi, jätevesi, digitaalinen infra, julkishallinto (pl. keskuspankit, oikeuslaitos ja lainsäädäntöelimet), avaruus sekä elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu (logistiikka, tukkuliiketoiminta ja suurmittakaavainen teollinen tuotanto).
- Lainsäädäntöhanke asetettu 7.12.2022. **SM vetää täytäntöönpanohanketta**, mukana kaikki ministeriöt. TEM hallinnonala (HVK, EV, TUKES) aktiivisesti mukana. Lisätietoja/TEM/TTM/HUOVA, johtava asiantuntija Timo Nyssönen.

NIS2 Direktiivi (EU/2022/2555)

- Kyberturvallisuusdirektiivi
- Yhdenmukaistaa eräiden yhteiskunnan kriittisten sektoreiden vähimmäistason kyberturvallisuusriskienhallinta- ja raportointivelvoitteita.
- Määritetään kyberturvallisuusriskien hallintatoimien ja raportoinnin vähimmäistaso direktiivin soveltamisalaan kuuluville aloille, joita ovat esimerkiksi energia, liikenne, terveys ja digitaalinen infrastruktuuri.
- Sovelletaan kaikkiin keskisuuriin ja suuriin toimijoihin, jotka toimivat direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla tai tarjoavat siihen kuuluvia palveluja.
- Soveltamisalaa laajennetaan NIS-1 direktiivistä
- **LVM** vetää lainsäädäntöhanketta. Toimikausi 2.1.2023 –30.11.2024
Hankeikkuna: <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM044:00/2022>
- Valmistelussa HE-luonnos horisontaaliseksi yleislaiksi – Sektorikohtaisesti toimivaltaiset viranomaiset – KTK.
- Aikataulu pääpiirteissään sama kuin CER-direktiivissä
- Täytäntöönpanossa yhteensovitettava CER- direktiivin kanssa.

Kyberkestävyyslainsäädös (LVM)

- Euroopan komissio julkaissut ehdotuksen (Cyber Resilience Act, CRA) 15.9.2022
 - Kyberturvallisuudesta yleinen vaatimus digitaalisille tuotteille
 - Tarkoituksena on suojella erityisesti kuluttajia tietoturvariskeiltä
 - Yhdenmukaiset kyberturvallisuusvaatimukset aineellisten ja aineettomien digitaalisten tuotteiden eli laitteistojen ja ohjelmistojen, sekä oheispalvelujen valmistajille ja myyjille.
 - Säänneltäviä tuotteita olisivat esimerkiksi erilaiset verkkoon kytkettävät kuluttajatuotteet ja päätelaitteet kuten kamerat, älykortit ja mobiililaitteet sekä verkkolaitteet kuten reitittimet.
 - Säädös täydentäisi nykyistä kyberturvallisuutta koskevaa lainsäädäntökehystä, johon sisältyvät verkko- ja tietoturvadirektiivi (NIS2-direktiivi) ja kyberturvallisuusasetus.
- Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittelyssä. Kun ehdotus on hyväksytty, talouden toimijoilla ja EU-mailla on kaksi vuotta aikaa sopeutua uusiin vaatimuksiin.

SMEI (Single Market Emergency Instrument)

- Mekanismi, jonka tarkoituksena on turvata EU perusvapaudet, eli tavaroiden, palveluiden ja henkilöiden vapaa liikkuvuus ja välttämättömien tavaroiden ja palveluiden saatavuus poikkeuksellisissa olosuhteissa.
- Omnibus-asetus sisältää viiden tuotesektorikohtaisen asetuksen muuttamisen ja omnibus-direktiivillä muutettaisiin 14 tuotesektorikohtaista direktiiviä.
- SMEI:n omnibus koskee harmonisoituja tuotteita. Direktiivit ja asetukset, joissa ainakin osa tuotteista voisi olla relevantteja kriisitilanteessa sisällytettiin omnibus-ehdotuksiin.
- Valtioneuvoston U-kirjelmä U 81/2022 vp
- TEM koordinoi
- Neuvoston teknisen harmonisaation työryhmässä käynnissä sisämarkkinoiden hätäapuvälineen (SMEI) liiteasetuksen ja liitedirektiivin (omnibus-osio) käsittely.

Net Zero Industry Act – KOM asetusehdotus 1/2

- KOM julkaisi ehdotuksen 16.3.2023.
- **Net Zero Industry Act**
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1665
- Tavoitteena edistää nollapäästöteknologiaprojekteja ja -investointeja Euroopassa.
- Asetusehdotuksessa vahvistettaisiin puitteet toimenpiteille innovaatioiden edistämiseksi sekä nettonollateknologioiden valmistuskapasiteetin lisäämiseksi, jotta tuetaan EU:n vuoden 2030 tavoitetta vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 prosentilla vuoden 1990 tasosta ja vuodelle 2050 asetettua ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista.
- Ehdotuksella pyritäisiin varmistamaan unionin energiajärjestelmän kestävyys turvaamiseksi tarvittavan turvallisen ja kestävän nettonollateknologian saatavuus, sekä laadukkaiden työpaikkojen luominen.
- Ehdotus sisältää toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että vuoteen 2030 mennessä ehdotuksen liitteessä lueteltujen strategisten nettonollateknologioiden valmistuskapasiteetti unionissa lähestyy tai saavuttaa vähintään 40 prosentin tason unionin vuosittaisesta käyttöönoton tarpeesta.
- Ehdotuksella pyritään varmistamaan sisämarkkinoille saatettujen nettonollateknologioiden vapaa liikkuvuus.
- **Valtioneuvoston U-kirjelmä U 6/2023 vp annettu.**
- Neuvoston työryhmäkäsittely jatkuu pj-maa Espanjan johdolla.

Net Zero Industry Act – KOM asetusehdotus 2/2

- **Soveltamisala nollapäästöteknologiat: aurinkosähkö ja -lämpö, tuulivoima ja merituulivoima, akut ja varastointi, lämpöpumput ja geoterminen energia, elektrolyysit ja polttokennot, biokaasu/-metaani, CO₂ talteenotto/hyödyntäminen/varastointi, sähköverkkoteknologiat, kestävät vaihtoehtoiset polttoaineet, kehittyneet teknologiat energiantuotantoon ydinvoimasta, pienet modulaariset reaktorit.**
- **lupamenettelyjen määrääjat ja sujuvoittaminen,**
- **hankinnat,**
- **osaaminen sekä ammattipätevyyksien tunnustaminen ja**
- **säätelyn hiekkalaatikat innovaatioiden vauhdittamiseksi.**

Asetus ja tiedonanto kriittisistä raaka-aineista – KOM asetusehdotus

- KOM julkaisi ehdotuksen 16.3.2023.
- **Asetus ja tiedonanto kriittisistä raaka-aineista**
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1661
 - päivitetty luettelo kriittisistä raaka-aineista sekä luettelo strategisista raaka-aineista, jotka ratkaisevan tärkeitä kaksoissiirtymän ja merkittävien teknologioiden sekä puolustus- ja avaruussovellusten kannalta
 - viitearvot eurooppalaisten valmiuksien kehittämiseksi raaka-aineiden toimitusketjuissa ja hankintojen monipuolistamisessa louhinnan, jalostuksen, kierrätyksen ja enimmäisprosenttiosuus strategisen raaka-aineen kulutuksesta peräisin yhdestä ainoasta kolmannesta maasta.
 - hankkeiden lupamenettelyjen määrääjat ja sujuvoittaminen,
 - häiriönsietokyvyn varmistaminen mm. strategisten toimitusketjujen seuranta ja varastojen koordinointi, suurten yritysten stressitestit,
 - vapaa liikkuvuus ja markkinavalvonta,
 - osaaminen,
 - toimet arvoketjujen kestävä kehityksen parantamiseksi ja
 - kansainvälinen toiminta, strategiset kumppanuudet jne.
- **Valtioneuvoston U-kirjelmä U 7/2023 vp annettu.**

EU:n Tullireformipaketti

- Komissio antoi 17.5.2023 Euroopan unionin tulliliiton toiminnan uudistamiseksi seuraavasta kolmesta lainsäädäntöehdotuksesta koostuvan tullireformipaketin. Mukana oli ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin *tullikoodeksin* ja Euroopan unionin tulliviranomaisen perustamisesta sekä asetuksen (EU) 952/2013 kumoamisesta (COM(2023) 258 final);
- Ehdotusten tavoitteena on nykyaikaistaa tulliliitto ja tehdä siitä tehokkaampi, ketterämpi ja tulevaisuuden muutoksiin joustavasti mukautuva. Uudistuksen konkreettisempina tavoitteina on digitalisoida tullitoiminta ja hyödyntää tietopohjaista toimintatapaa tehokkaasti ja keskitetymin koko tulliliitossa.
- Uusi EU:n tulliviranomainen vastaisi EU-tason riskien hallinnasta. Ehdotetulle uudelle EU:n tullidatakeskukselle toimitettuja tietoja hyödynnettäisiin niin EU-tason riskianalyysissä kuin jäsenvaltioiden viranomaisten edelleen tekemässä kansallisen tason riskianalyysissä. Tulliviranomaiset voisivat nykyistä tehokkaammin reagoida riskeihin ja suojata EU:n ja sen jäsenvaltioiden taloudellisia etuja. Unionin tehokkaampi riskienhallinta vahvistaisi tulliviranomaisten kykyä myös suojata sisämarkkinoita ja muihin politiikka-aloihin perustuvia unionin ja sen kansalaisten etuja, kuten turvallisuutta, terveyttä ja ympäristöä. Unioniin tulevat vaatimustenvastaiset tavarat haittaavat unionin yritysten kilpailukykyä ja aiheuttavat vakavia riskejä muun muassa kuluttajien terveydelle ja elämälle.
- https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Sivut/U_27+2023.aspx

AFIR-asetus

- **AFIR-asetuksen tavoite on edistää vaihtoehtoihin käyttövoimiin siirtymistä mahdollistamalla riittävän kattava ja laaja vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuuri teillä, satamissa ja lentoasemilla. AFIR-asetuksen tehokas toteuttaminen edellyttää kansallista sääntelyä muun muassa viranomaisista ja seuraamuksista. Asetus tulee todennäköisesti sovellettavaksi kevästä 2024 alkaen.**

Hallitusohjelma

Yhden luukun malli

Aluehallinnon uudistaminen

Luvitus

Keskeisiä luvitukseen liittyviä hallitusohjelmakirjauksia

1. **Viranomaisfuusio**
2. **Yhden luukun malli** (asiakaspinta), yhteensovittamislainsäädännön muutokset
3. Toimintamallien kehittäminen ja palvelumuotoilu
 - Sektorikohtaiset linjat, luvituksen ja valvonnan yhdistäminen sekä muut kehittämistoimet
4. Yksi viranomaispäätos ja yksi valitusmahdollisuus (LSL, YSL, VL), viranomaisvalitusten rajoittaminen, tavoiteajat käsittelyille
5. Ympäristöluvan käsittely kaavapäätöksen nojalla odottamatta lainvoimaisuutta (YSL)
6. Etusijamenettelyn arvio ja kehittäminen (AVI-käsittelyL, YSL, VL, MRL)
7. EU-lainsäädännön edellyttämä lupamenettelyjen kehittäminen, "one stop shop" (Net Zero Industry Act, Critical Raw Materials Act)
8. Poikkeuksellisen tärkeiden hankkeiden poikkeava viranomaismenettely (selvitys)
7. Vesipuitedirektiivin kansalliset joustot käyttöön (VMJL, YSL, VL)
8. Mahdollisuus tarkastaa lupien edellytyksiä jälkikäteen (YSL)
9. lupamenettelyiden sekä YVA-menettelyn (ja Natura-arvioinnin) suhteen selkeyttäminen (YVAL, YSL, LSL, VL)
10. Kompensaatiotoimien huomioiminen ympäristöluvan ehdoissa (YSL, vesipuitedirektiivi)
11. Teollisuuspuistojen edistäminen, sujuvampi luvitus teollisuuspuistoissa (AlueidenkäyttöL jne)
12. Alueidenkäyttölain uudistus, kaavoitusta koskevat toimet
13. Kuntien rakennusvalvontatoimien isommat yksiköt
14. Tuuli- ja aurinkovoimarakentaminen
15. Luvituksen kehittämisen digitaaliset ratkaisut, automaation lisääminen
16. Uuden lainsäädännön ja toiminnan mukainen koulutus ja osaamisen vahvistaminen

Lähde YM

Yhden luukun palvelujen valmisteluhanke (YM)

- *Investointien edistämiseksi hallitusohjelmassa edetään rakenteellisesti ja toiminnallisesti kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuisi keskitetysti ja digitaalisesti yhden, toimivan ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta.*
- Yhden luukun palvelujen hanke keskittyy ympäristötoimialan osalta uuden lupa-, ohjaus- ja valvontaviranomaisen perustamisen myötä syntyvään ympäristötehtävien ”yhteen luukkuun” ja hallitusohjelman yhden luukun mallin mukaisen luvituksen edistämiseksi tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmisteluun.
- Hankkeella on ympäristöministeriön asettama seurantaryhmä.
- Hankkeeseen asetetaan valmisteluryhmiä.
- Hankkeen sisällön tarkentaminen on käynnissä.
- Hanke etenee yhdessä VM:n vetämän aluehallintouudistuksen kanssa.

Lähde YM

Valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntöhanke (VM)

- Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja.
- Uudessa virastossa ympäristöön liittyvät lupa- ja valvontatehtävät muodostavat yhden yhtenäisen kokonaisuuden.
- Viraston pääasiallinen ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle.
- ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmilta alueille Elinvoimakeskusiksi.
- Yhtenäistetään sosiaali- ja terveystalveluiden valvontaa. Kootaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät yhden viraston alaisuuteen.
- Tavoitteena on myös, että luvituksen kokonaisuutta toteutetaan viranomaisten ja hanketoimijoiden yhteistyöllä rinnakkain, eikä irrallisina peräkkäisinä palasina.
- Uuden mallin mukaan järjestetty valtion aluehallinto käynnistää toimintansa lähtökohtaisesti vuoden 2025, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta.

Lähde: VM

Kiitos!